

НАЦИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕТО

**ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ
ЗА ОЦЕНКИТЕ И НАСОКИТЕ
ПО ОБЛАСТИ НА ИНСПЕКТИРАНЕ
(ПИЛОТНО ИНСПЕКТИРАНЕ 2019 г.)**

СОФИЯ

АВГУСТ 2019

Съдържание:

1. Пилотно инспектиране 2019 г	3
2. Използвани инструменти в пилотното инспектиране	3
3. Подбор на инспектираните институции, видове, брой	4
4. Формиране на цялостната независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование	7
5. Средна оценка на качеството на предоставяното образование от проведеното пилотно инспектиране през учебната 2018/2019 г	9
6. Обобщени оценки по области, критерии и индикатори за инспектиране	17
6.1. Средна оценка по области на инспектиране	17
6.2. Средни оценки от изпълнението на критериите в област „Образователен процес“	18
6.3. Средни оценки от изпълнението на индикаторите към критериите в област „Образователен процес“	19
6.4. Средни оценки от изпълнението на критериите от област „Управление на институцията“	29
6.5. Средни оценки от изпълнението на индикаторите към критериите от област „Управление на институцията“	30
7. Добри практики, с принос към качеството на образованието	36
8. Силни страни в дейността на детските градини и училищата	38
8.1. Силни страни в дейността на детските градини	38
8.2. Силни страни в дейността на училищата	39
9. Насоки за подобрене в дейността на детските градини и училищата	40
9.1. Насоки за подобрене в дейността на детските градини	40
9.2. Насоки за подобрене в дейността на училищата	40

1. Пилотно инспектиране

През 2019 г. Националният инспекторат по образованието (НИО) проведе пилотно инспектиране на 17 детски градини и 71 училища, като целта бе да се изпробва цялостният процес на инспектиране, включително и логистиката, преди началото на инспектирането съгласно чл. 273, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и чл. 2, ал. 1 от Наредба № 15 от 08.12.2016 г. за инспектирането на детските градини и училищата.

Оценката на качеството на образованието се извърши на базата на критерии и индикатори, които са разпределени в две области за инспектиране: „Образователен процес“ и „Управление на институцията“. Всички инструменти са свързани в електронна система за управление на инспектирането (ЕСУИ).

2. Използвани инструменти в пилотното инспектиране

2.1. Формуляри за наблюдение

- Формуляр за наблюдение на детска градина/училище. Наблюдението се осъществи чрез обход на всички помещения, прилежащи пространства и сгради, които използва инспектираната институция.
- Формуляр за наблюдение на педагогическа ситуация
- Формуляр за наблюдение на урок

2.2. Въпросници за обратна връзка

Въпросниците се попълниха от педагогическите специалисти, родителите, учениците и директора на инспектираната институция. Въпросниците са анонимни, съобразени са с целевата група и са насочени към оценка на индикаторите.

2.3. Формуляри от проведени структурирани срещи

На всяка среща се събра детайлна информация по критериите и индикаторите. Осигурено бе широко представителство на различни целеви групи – педагогически специалисти, ученици, родители, непедagogически персонал. Такива срещи се провеждаха и с ръководния екип на училището.

3. Начин на подбор на инспектираните институции, видове, брой

Пилотното инспектиране се проведе в 28-те административно-териториални области на страната в периода февруари – юни 2019 г. Бяха използвани следните принципи на подбор на детски градини и училища:

- териториален – включени са детски градини и училища от всички 28 региона на страната;
- представителност по видове училища и детски градини в съответствие с чл. 35 – 44, 47-48 от ЗПУО;
- представителност по големина – включени са представители на детски градини и училища с различен брой деца и ученици, с обучение в различни етапи и степени, с филиали и без такива;
- случаен принцип – от еднакви по параметри детски градини и училища е избран на случаен принцип необходимият брой детски градини или училища, пропорционално на общия им брой.

Общият брой на инспектираните институции е 88, като 71 от тях са училища, 17 са детски градини (*Приложение № 1*). Преобладаващият брой инспектирани училища са общински, $\frac{1}{4}$ са държавни и само 4% от общия брой са частни. Най-голям е дялът на инспектираните гимназии, почти еднакъв с него е броят на средните и основните училища. Най-малък е дялът на обединените училища – 5%. Инспектирани бяха 5 специализирани училища (духовни, спортни, по културата, по изкуствата) и 1 специално училище за обучение и подкрепа на ученици с нарушено зрение.

4. Формиране на цялостната независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование

Цялостната независима експертна оценка на качеството на предоставяното от детската градина или училището образование се формира като средно аритметична стойност от оценките на области за инспектиране, посочени в Наредба №15 от 08.12 2016 г. за инспектирането на детските градини и училищата. Областите за инспектиране са „Образователен процес“ и „Управление на институцията“.

С цел по-обективно оценяване на инспектираните институции, НИО се ориентира към модела на 360° оценка, при която по даден индикатор се търси оценката на възможно най-много заинтересовани от работата на училището/детската градина лица. При оценяването на всеки индикатор се използват различните инструменти в процеса на инспектиране – структурирани срещи с различни целеви групи, въпросници за обратна връзка със същите целеви групи, наблюдения на детска градина /училище и на педагогически ситуации/уроци от инспектиращия екип.

Оценката се формира по следния механизъм:

Степента на изпълнение на подиндикаторите се оценява в проценти.

Оценката на всеки индикатор се формира на базата на оценките на подиндикаторите и се отразява в точки в 4 степенна скала:

- ✓ „незадоволителна“ – 1 точка;
- ✓ „задоволителна“ – 2 точки;
- ✓ „добра“ – 3 точки;
- ✓ „много добра“ – 4 точки.

Оценката на всеки критерий е средноаритметично число от оценките на всички индикатори, които го описват.

Оценката на двете области се формира от оценките на критериите.

За подпомагане на процеса, при който събраната от различни източници и по различен начин информация се оценява в четири степени, беше разработена скала с описание на различните степени на изпълнение. Тя е базирана на параметрите, регламентирани в чл. 10-11 от Наредба №15 от 8 декември 2016 г. за инспектирането на детските градини и училищата.

Скала	Оценка	Описание
4	Много добра	Налице са категорични доказателства за много добро, убедително и устойчиво представяне. Представянето е оценено с над 75 % по всички инструменти. Не са установени слабости. Практиката отговаря изцяло на стандартите.
3	Добра	Представянето като цяло е много добро и покрива стандартите. 1/ Преобладаващата оценка е над 75%, но по има и по-ниска оценка, получена по някои от инструментите <u>или</u> 2/ Оценката по всички инструменти е добра (между 50 и 75 %). Относително малко аспекти от процесите и практиката се нуждаят от подобрение, но те не влияят съществено върху цялостното качество. Силните страни ясно преобладават за по-голямата част от респондентите.
2	Задоволителна	Наличие на силни страни.

		1/Оценката по всички инструменти е между 30-50%, <u>или</u> 2/Представянето е неубедително, с наличие на висока оценка по някои от инструментите и едновременно с това повече от една оценка в диапазона 30-50% или една оценка под 30%. Установени са някои слабости, които засягат съществено оценката на индикатора. Процесите и практиката до голяма степен отговарят на стандартите, но е налице необходимост от значително подобрене на важни аспекти.
1	Незадоволителна	Наличие на множество или съществени слабости при представянето. Изпълнението според преобладаващата част от респондентите е неадекватно или липсва. Преобладаващата оценка е под 30%. Налице е необходимост от спешно подобрене на процесите и практиката.

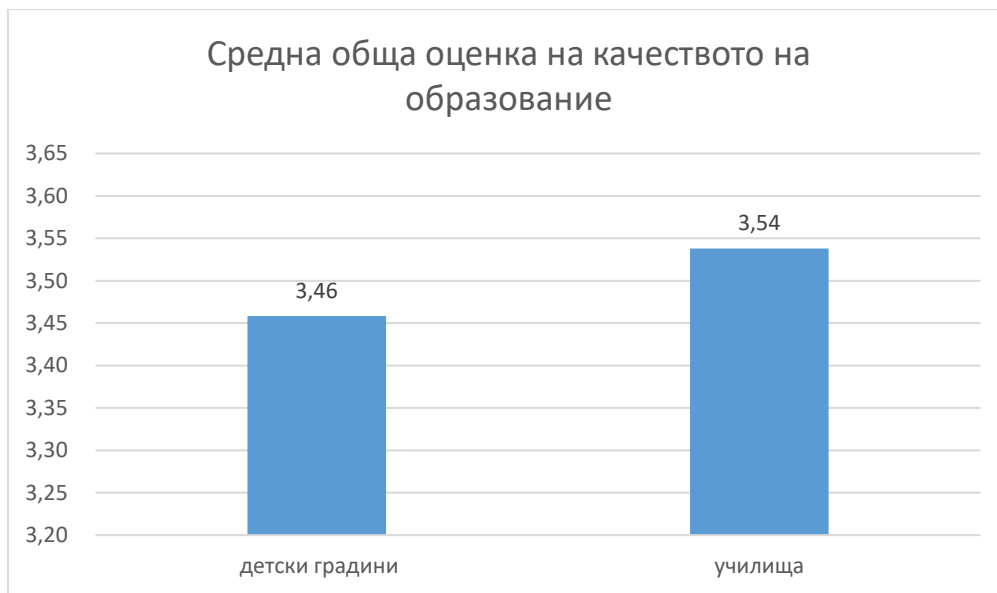
Превръщането на количествената оценка в качествена става чрез скала със следните интервали:

- До 1,99 т. оценката е незадоволителна.
- От 2 т. до 2,49 т. оценката е задоволителна.
- От 2,50 т. до 3,49 т. оценката е добра.
- От 3,50 т. до 4 т. оценката е много добра.

5. Средна оценка на качеството на предоставяното образование от проведеното пилотно инспектиране през учебната 2018/2019 г.

Средната оценка на качеството на предоставяното образование от проведеното пилотно инспектиране през учебната 2018/2019 г. е много добра (3,52). Представянето е оценено положително с над 75 % по всички инструменти. Не са установени слабости. Практиката отговаря на стандартите.

Средната обща оценка на качеството на предоставяното от детските градини и училища образование е представена в Диаграма 1: оценката на качеството на предоставяното от училищата образование е много добра (3, 54), докато оценката на качеството на предоставяното от детската градина образование е получило добра оценка (3, 46).

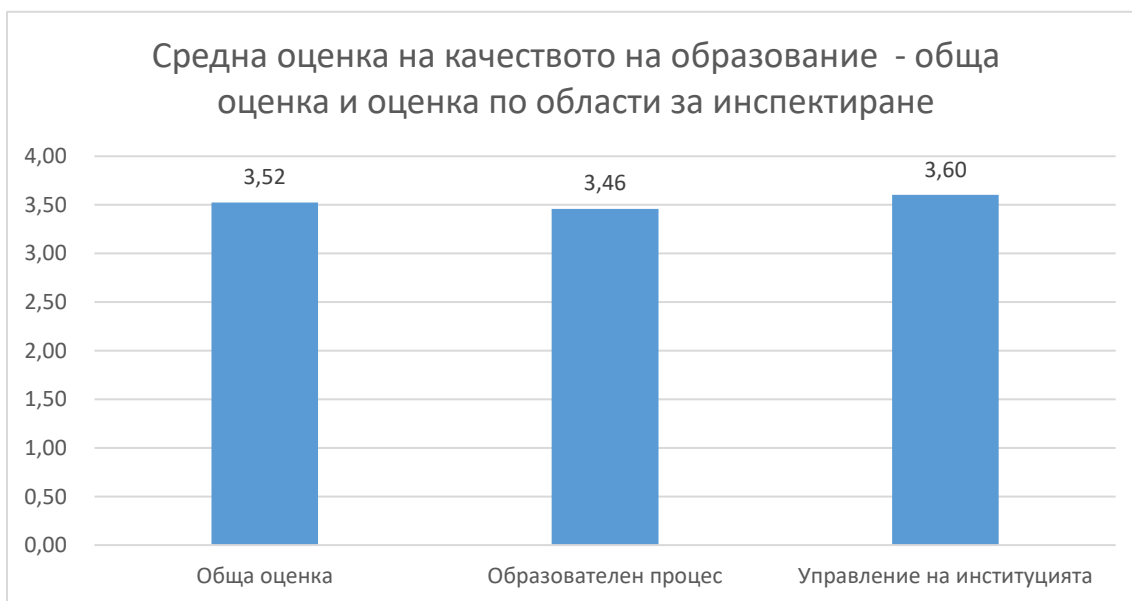

Диаграма 1 - Средна обща оценка на качеството на предоставяното образование от детските градини и училищата

5. Обобщени оценки по области, критерии и индикатори за инспектиране

5.1. Средни оценки по области на инспектиране

Средната оценка от област за инспектиране „Образователен процес“ е добра (3, 46). Средната оценка от област за инспектиране „Управление на институцията“ е много добра (3, 60). оценките са представени в Диаграма 2.

Диаграма 2 – Средна оценка на качеството на образование – обща оценка и оценка по области на инспектиране

5.2. Средни оценки от изпълнението на критериите в област „Образователен процес“

Резултатите на инспектираните детски градини и училища за изпълнението на критериите от област „Образователен процес“ са представени в Диаграма 3. Най-високият обобщен резултат е по критерий „Управление на занималнята/класната стая“ (3.92). Също в границите на много добра оценка са и резултатите, отчитащи превенцията срещу отпадане от системата на образованието, социализацията в процеса на обучението, развитието на социалната среда в детската градина/училището, напредъка на децата/учениците. Висок резултат е отчетен и по критерий „Степен на удовлетвореност от институционалната среда“ (3,73).

В тази област с най-ниска оценка е критерият „Оценяване на резултатите от обучението“ (2,94). По-висок резултат, но също в границите на добра оценка, се наблюдава по критериите, отчитащи ефективността на взаимодействието в процеса на обучението, подкрепата за личностно развитие, подобряване на физическата среда и развитие на институционалната култура на детската градина/училището.

Диаграма 3 - Оценки на инспектираните детски градини и училища по изпълнението на критериите в област за инспектиране „Образователен процес“

5.3. Средни оценки на индикаторите към критериите от област „Образователен процес“

Оценките на индикаторите към критерия „Ефективност на взаимодействието в процеса на обучението“ от областта „Образователен процес“ са видни от Диаграма 4.

Общата оценката на критерий „Ефективност на взаимодействието в процеса на обучение“ е добра (3,29). Високо е оценено ефективното структуриране на педагогическата ситуация/урока – 3,76, активното участие на децата /учениците в процеса на обучение – 3,60, както и ефективността на целодневната организация на учебния ден – 3,53 . Сравнително близки са стойностите на индикаторите, измерващи развитие на умения за учене, прилагане на индивидуализиран подход, екипна работа на педагогическите специалисти по предмети/направления и обмяна на добри практики. В ниска степен е застъпено използването на подходящи и разнообразни методи, подходи, техники и технологии на преподаване. Най-ниска е оценката на индикатора „Развиване на умения за работа в екип“.

Диаграма 4 - Оценки на индикаторите към критерия „Ефективност на взаимодействието в процеса на обучението“, област „Образователен процес“

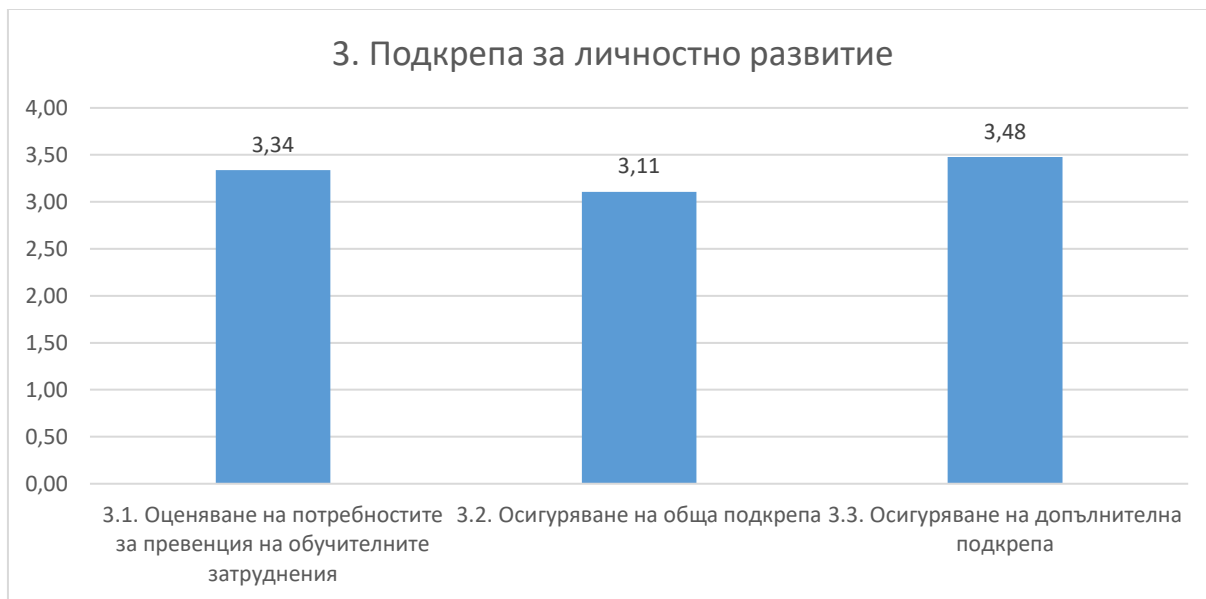
Диаграма 5 визуализира резултатите по критерий „Управление на занималнята/класната стая“. Представени са резултатите от двата индикатора – съответно

3,94 (много добра оценка) за „Поддържане на позитивна дисциплина“ и 3,91 (много добра оценка) за „Учителят демонстрира професионално поведение“. Нивото на управление на занималнята/класната стая е много добро, в много редки случаи са наблюдавани кратки прекъсвания на педагогическите ситуации/уроците, което не е нарушило в значителна степен реализирането на целите. Поддържането на позитивната дисциплина, както в педагогическите ситуации/уроците, така и в цялостното взаимодействие в институциите е на много високо равнище.

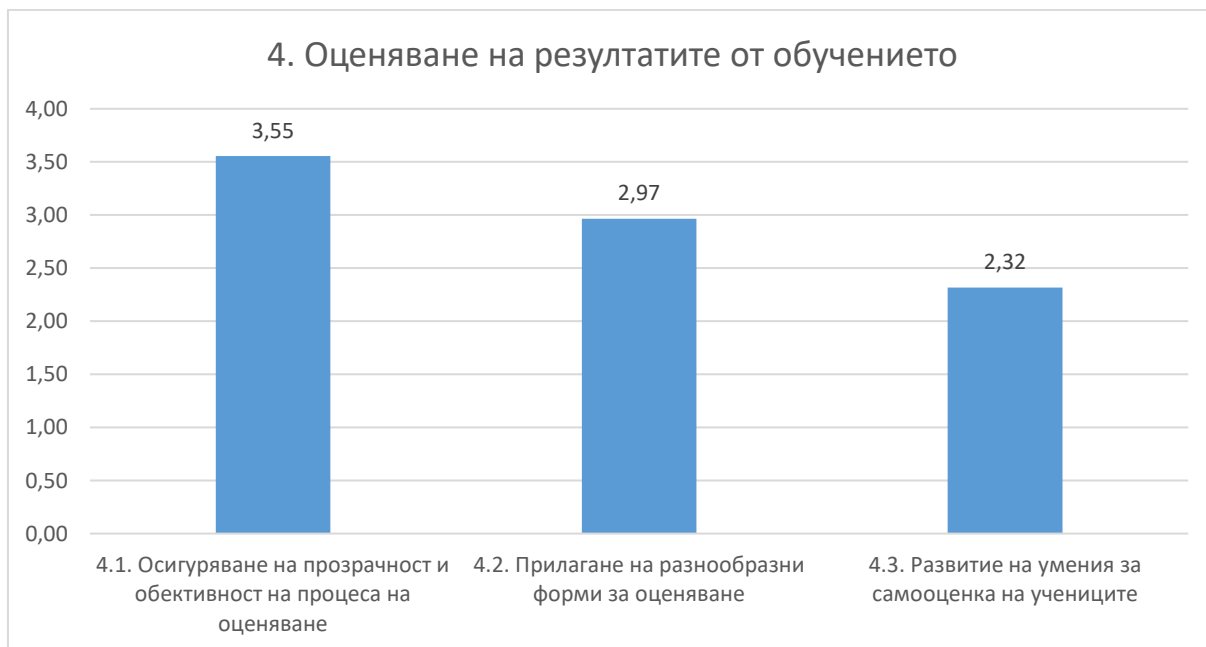
Диаграма 5 - Оценка на индикаторите към критерия „Управление на занималнята/класната стая“, област „Образователен процес

Високи стойности се наблюдават при оценяването на критерий „Подкрепа за личностно развитие“ - Диаграма 6. Средната оценка е добра (3,31). Най-висока е оценката на индикатора, измерващ осигуряването на допълнителна подкрепа. Близка по стойност е оценката на индикатора: „Оценяване на потребностите за превенция на обучителните затруднения. Най-ниска е оценката на индикатора, отнасящ се до осигуряването на обща подкрепа.

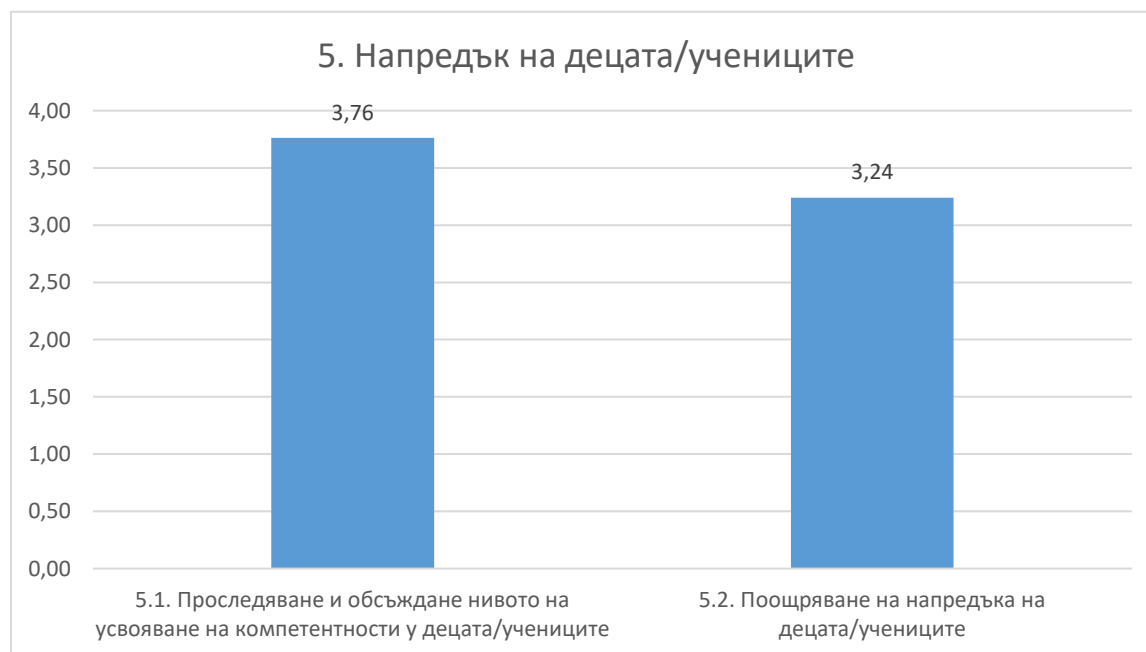
Диаграма 6 – Оценка на индикаторите към критерия „Подкрепа за личностно развитие“, област „Образователен процес“

Диаграма 7 показва средните оценки на индикаторите на критерия „Оценяване на резултатите от обучението“. С най-висока средна оценка е индикаторът „Осигуряване на прозрачност и обективност на процеса на оценяване“. Оценката на индикатора „Прилагане на разнообразни форми за оценяване“ е „добра“ – 2,97. Задоволителна е оценката на индикатора „Развитие на умения за самооценка на учениците“.

Диаграма 7 – Оценка на индикаторите към критерия „Оценяване на резултатите от обучението“, област „Образователен процес“

Резултатите от изпълнението на критерия „Напредък на децата/учениците“ са представени в Диаграма 8 с два индикатора: „Проследяване и обсъждане нивото на усвояване на компетентности у децата/учениците“, където средната оценка е много добра (3,76) и „Поощряване на напредъка на децата/учениците“, където средната оценка е добра – (3,24).

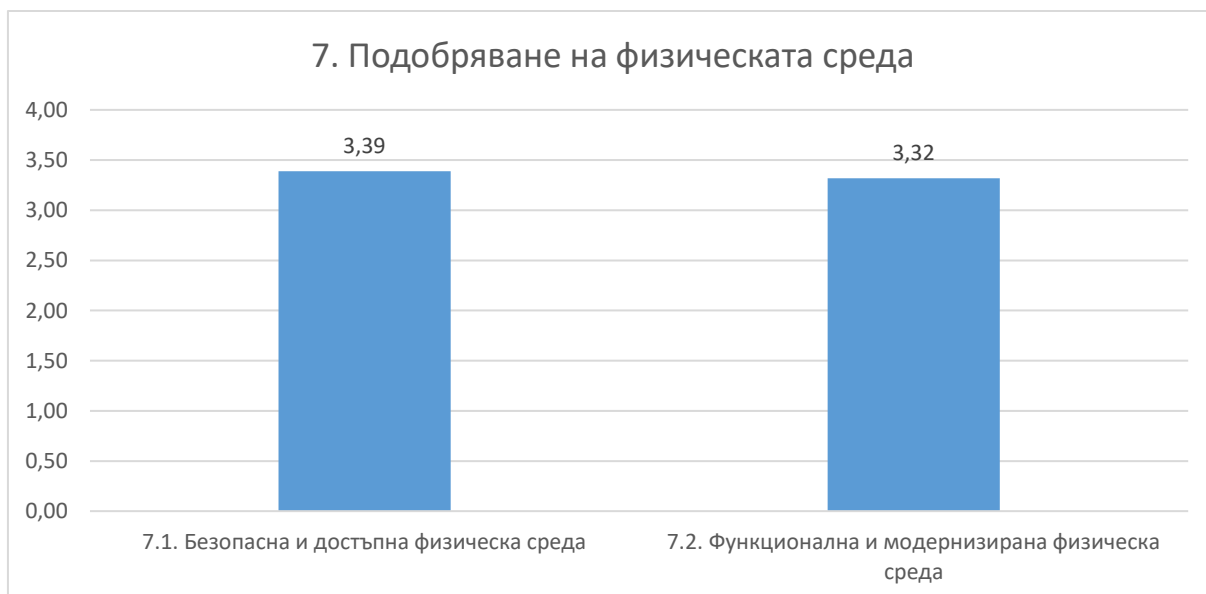
Диаграма 8– Оценка на индикаторите към критерия „напредък на децата/учениците“, област „Образователен процес“

Резултатите от Диаграма 9 показват висок дял на участващи деца и/или ученици в олимпиади, състезания, конкурси и т.н. и висок процент на постижения от тези участия, което води и до висока степен на оценка на целия индикатор „Участие на децата/учениците от инспектираните институции в олимпиади, състезания, конкурси и т.н.“ (много добра оценка 3,66). Сходно оценен е и вторият индикатор „Детската градина/училището създава условия за удовлетворяване на личностните, образователните и социалните потребности на децата/учениците“ (много добра оценка 3,62).

Диаграма 9 - Оценка на индикаторите към критерия „Социализация и възпитание“, област „Образователен процес“

Общата оценка на критерия „Подобряване на физическата среда“ е (3,36) и е в горните нива на оценка „добра“. От Диаграма 10 е видно, че стойностите по двата индикатора „Безопасна и достъпна физическа среда“ и „Функционална и модернизиране физическа среда“ са много близки – с разлика от 0,02 пункта.

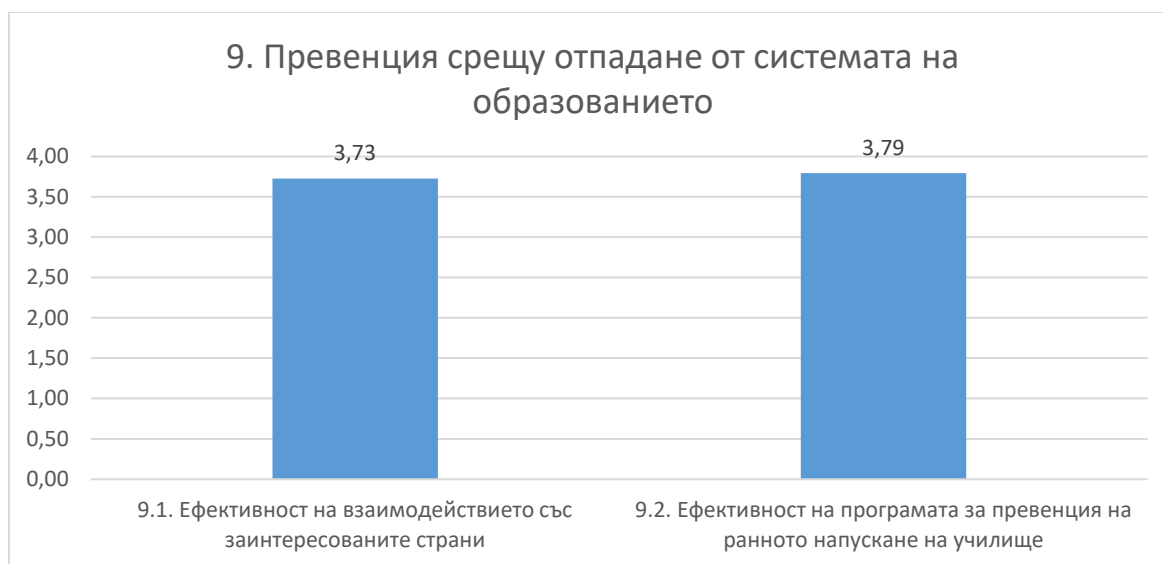
Диаграма 10 - Оценка на индикаторите към критерия „Подобряване на физическата среда“, област „Образователен процес“

Диаграма 11 представя общата оценка на критерия „Развитие на институционалната култура на детската градина или училището“, която е добра (3,40). От трите индикатора с висока стойност с много добра оценка (3,51) се оценява индикаторът „Обвързаност на избора на дейностите по интереси с интересите и потребностите на децата и учениците“. С 0,26 пункта по-ниско е оценен индикаторът „Принос на училищната общност към развитието на институцията“. В средната степен на скалата, с оценка (3,43) е индикаторът „Изграждане на позитивна среда в детските градини/училищата“.

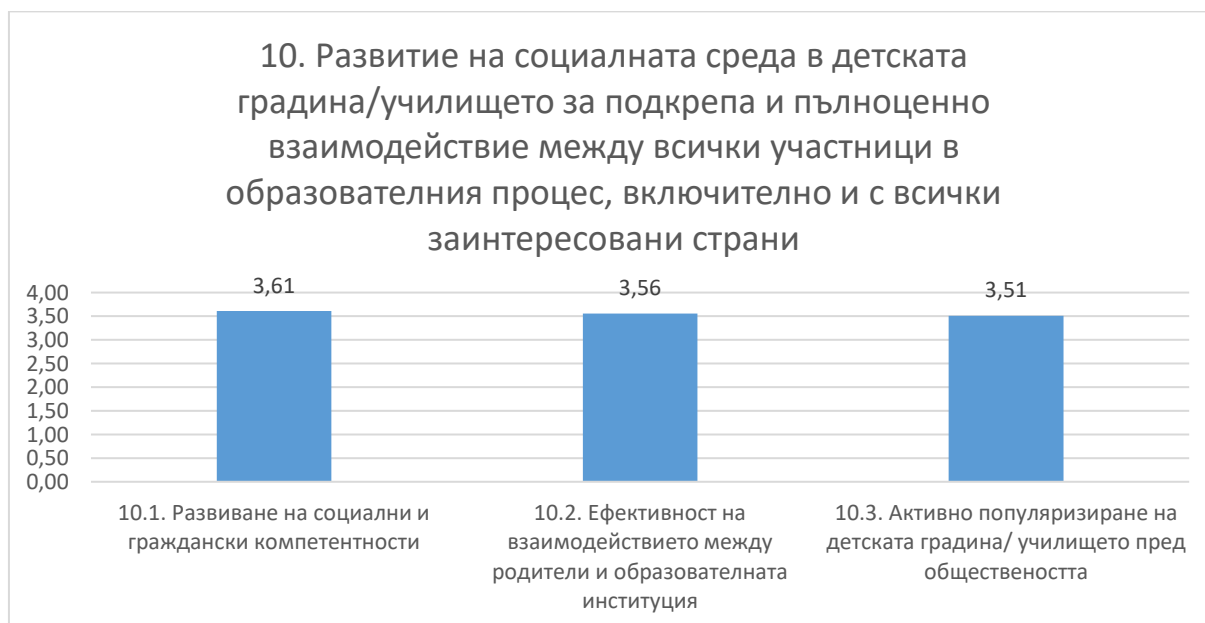
Диаграма 11 - Оценка на индикаторите към критерия „Развитие на институционалната култура на детската градина или училището“, област „Образователен процес“

В Област „Образователен процес“ критерият „Превенция срещу отпадането от системата на образованието“ е вторият критерий, оценен с много добра оценка (3,76) – Диаграма 12. Разликата в резултатите на подиндикаторите – 0.06 пункта показва координация и ефективност при планирането и реализацията на дейностите по превенция срещу отпадане от системата на образованието.

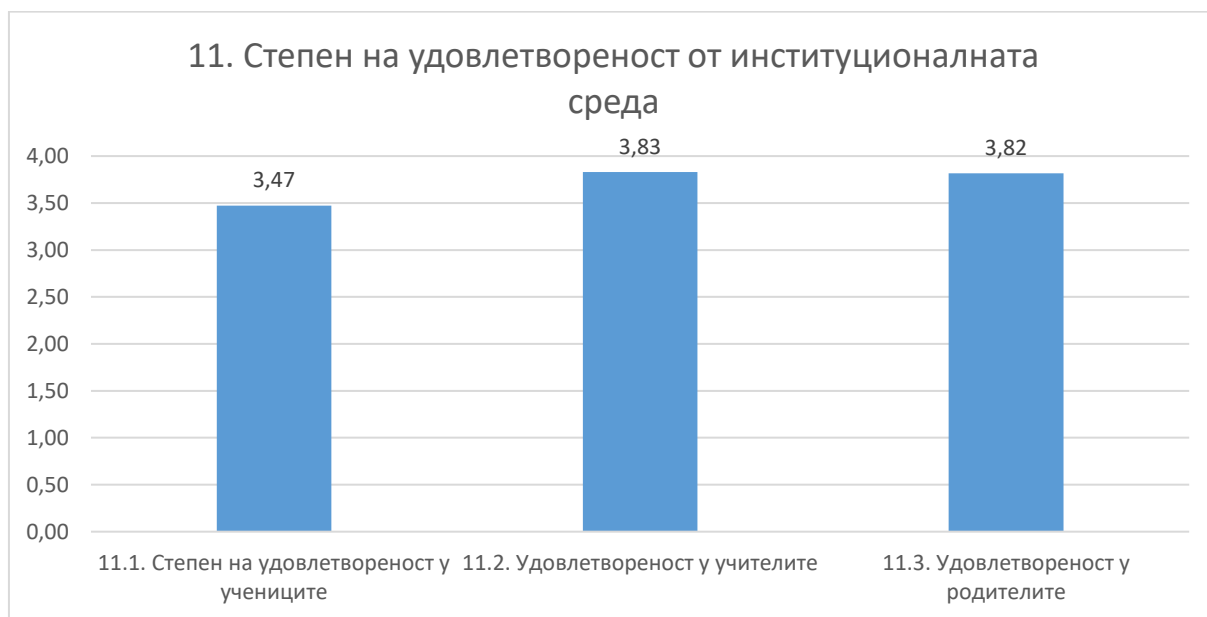
Диаграма 12 - Оценка на индикаторите към критерия „Превенция срещу отпадането от системата на образованието“, област „Образователен процес“

И по трите индикатора, измерващи изпълнението на критерия „Развитие на социалната среда в детската градина/училището за подкрепа и пълноценно взаимодействие между всички участници в образователния процес, включително и с всички заинтересовани страни“ оценките са много добри. Най-висока е за индикатора “Развиване на социални и граждански компетентности“, а най-ниска – за индикатора „Активно популяризиране на детската градина/училището“. Резултатите са посочени в Диаграма 13.

Диаграма 13 – Оценка на индикаторите към критерия „Развитие на социалната среда в детската градина/училището за подкрепа и пълноценно взаимодействие между всички участници в образователния процес, включително и с всички заинтересовани страни“, област „Образователен процес“

Диаграма 14 визуализира резултатите по критерий „Степен на удовлетвореност от институционалната среда“. Представени са резултатите от трите индикатора – съответно 3,47 (добра оценка) за „Степен на удовлетвореност на учениците“, 3,83 (много добра оценка) за „Степен на удовлетвореност на учителите“ и 3,82 (много добра оценка) за „Степен на удовлетвореност на родителите“. Общата удовлетвореност от предоставяното качество в двете области е много добро. Най-ниска степен на удовлетвореност показват учениците.

Диаграма 14 – Оценка на индикаторите към критерия „Степен на удовлетвореност от институционалната среда“, област „Образователен процес“

5.4. Средни оценки от изпълнението на критериите в област „Управление на институцията“

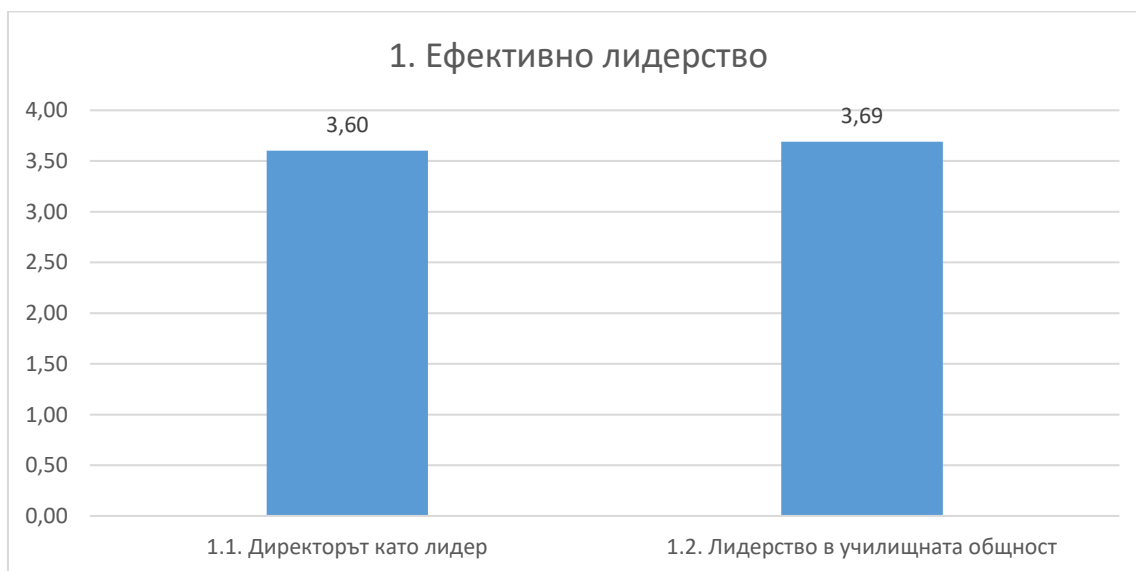
Резултатите на инспектираните детски градини и училища за изпълнението на критериите от област „Управление на институцията“ са представени в Диаграма 15. По два от критериите инспектираните институции са постигнали резултат за добра оценка – „Ефективно управление на финансовите ресурси“ – 3,46, „Управление и развитие на човешките ресурси“ – 3,41. По останалите пет критерия оценките са много добри.

Диаграма 15 - Оценки на критериите от област „Управление на институцията“

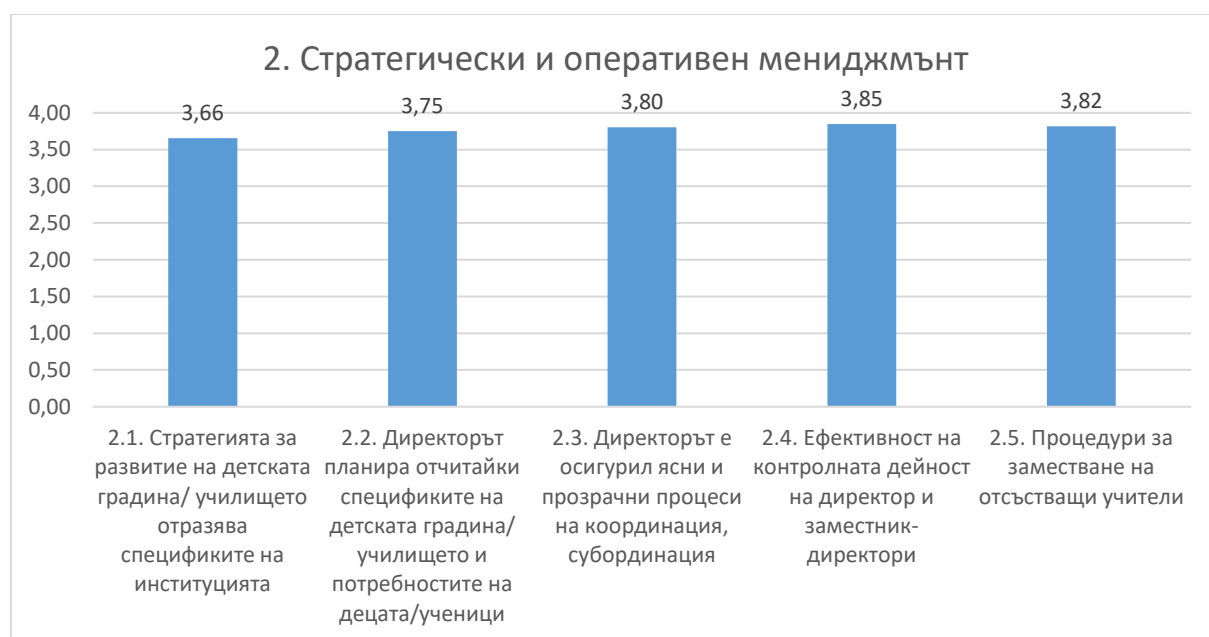
5.5. Средни оценки на индикаторите към критериите от област „Управление на институцията“

Резултатите от оценката на критерий „Ефективно лидерство“ са много добри. Средната стойност е 3,65. Диаграма 16 показва високата степ на изградено лидерство в училищната общност, както и проява на лидерски компетентности у директора в голяма част от наблюдаваните институции.

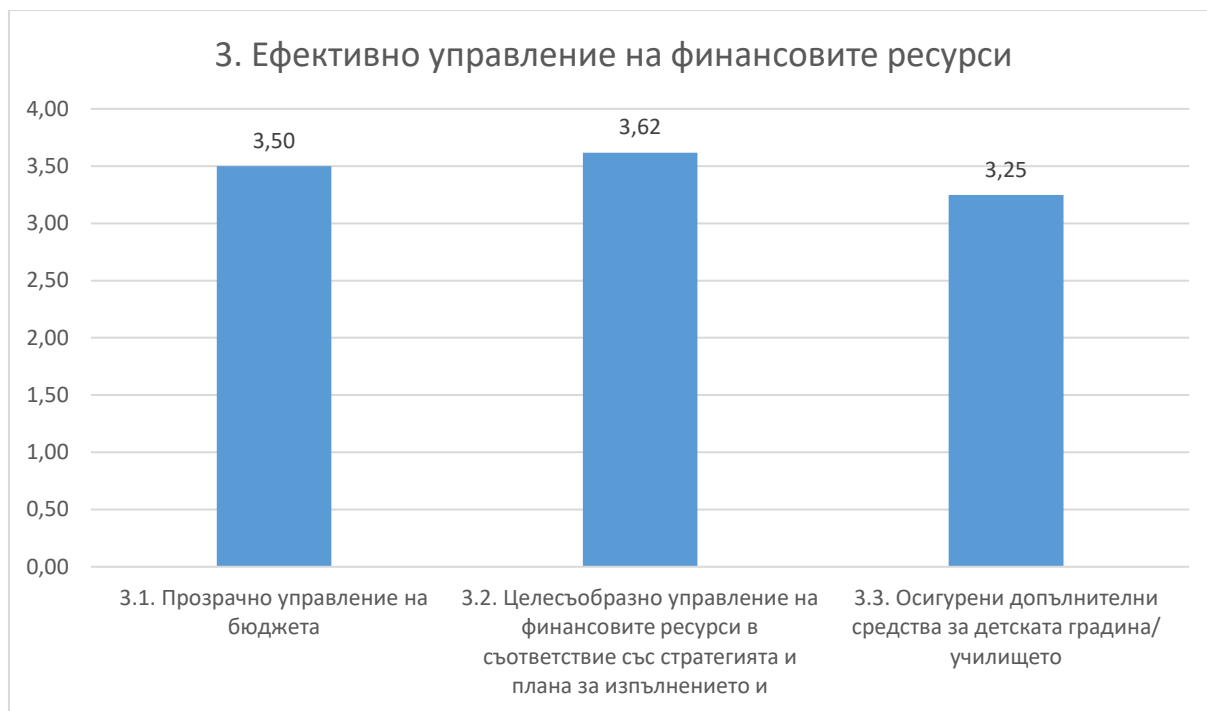
Диаграма 16 – Оценка на индикаторите към критерия „Ефективно лидерство“, област „Управление на институцията“

Диаграма 17 показва средните оценки на индикаторите към критерия „Стратегически и оперативен мениджмънт“. Всички индикатори по този критерий имат много добра оценка. С най-висока средна оценка е индикаторът „Ефективност на контролната дейност на директора и заместник-директорите“ с минимална разлика от индикатора „Процедури за заместване на отсъстващи учители“. Най ниска е оценката на индикатора „Стратегията за развитие на детската градина/ училището отразява спецификите на институцията“.

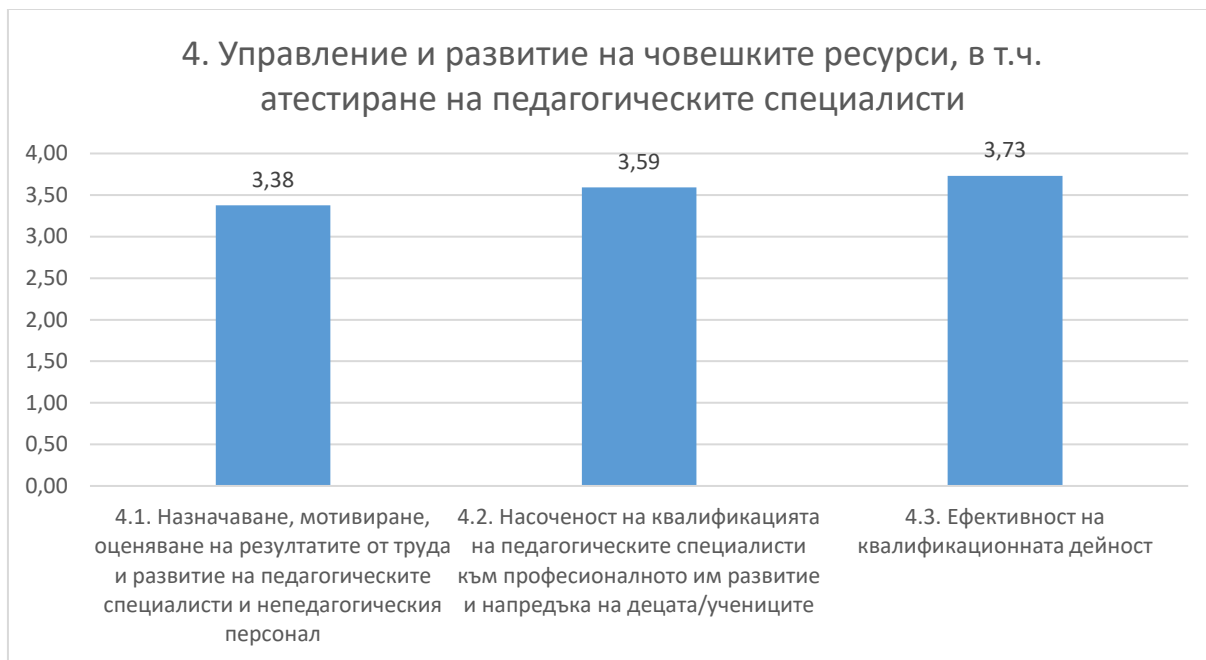
Диаграма 17 – Оценка на индикаторите към критерия „Стратегически и оперативен мениджмънт“, област „Управление на институцията“

Критерият „Ефективно управление на финансовите ресурси“ се оценява чрез 3 индикатора, посочени в Диаграма 18. Индикаторът „Прозрачно управление на бюджета“ е оценен с много добра оценка - 3,50. Индикаторът „Целесъобразно управление на финансовите ресурси в съответствие със стратегията и плана за изпълнението ѝ“ е получил много добра оценка – 3, 62. По отношение на осигуряването на допълнителни средства за детската градина/ училището има още какво да се направи, той като оценката по този индикатор е най-ниска – 3,25.

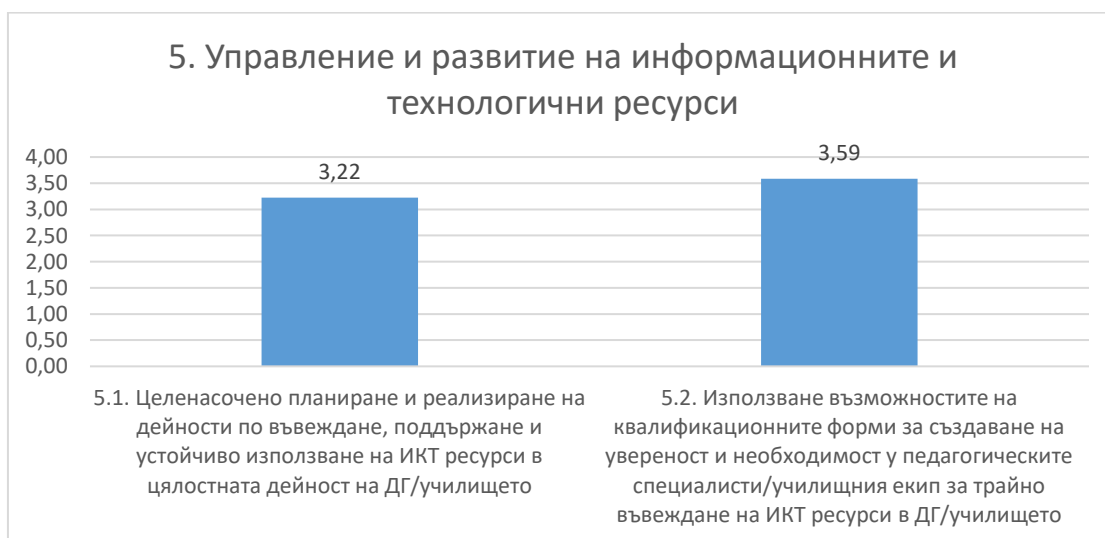
Диаграма 18 – Оценка на индикаторите към критерия „Ефективно управление на финансовите ресурси“, област „Управление на институцията“

Диаграма 19 дава информация за резултатите от критерия „Управление и развитие на човешките ресурси, в т.ч. атестиране на педагогическите специалисти“. Оценката по индикатора „Назначаване, мотивиране, оценяване на резултатите от труда и развитие на педагогическите специалисти и непедагогическия персонал“ е добра (3,38). Много добра е оценката по индикатора „Насоченост на квалификацията на педагогическите специалисти към професионалното им развитие и напредъка на децата/учениците“ (3,59). Квалификацията се оценява от учителите и директора като съответстваща на установените потребности за повишаване на квалификацията. Ефективно е прилагането на придобитите компетентности от квалификацията в пряката работа на педагогическите специалисти от инспектираните институции, което определя и оценката по индикатора „Ефективност на квалификационната дейност“ като много добра (3,79).

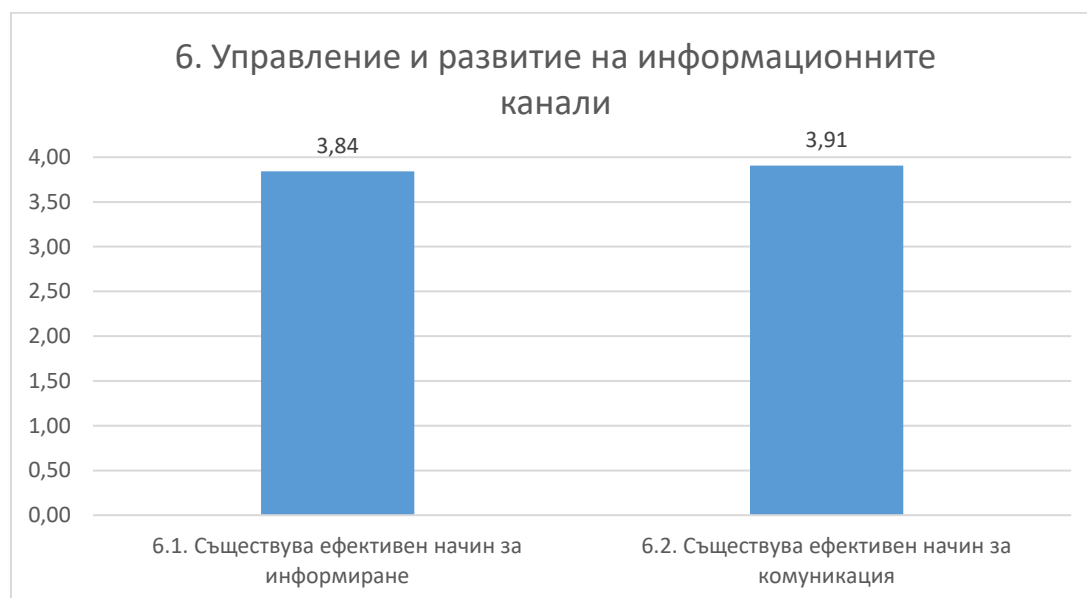
Диаграма 19 – Оценка на индикаторите към критерия „Управление и развитие на човешките ресурси, в т.ч. атестиране на педагогическите специалисти“, област „Управление на институцията“

Общата оценка на критерия „Управление и развитие на информационните и технологични ресурси“ е добра (3,41) и е представена в Диаграма 20. Разликата от 0,37 пункта между оценките на двата индикатора е в полза на индикатора „Използване на възможностите на квалификационните форми за създаване на увереност и необходимост у педагогическите специалисти/училищния екип за трайно въвеждане на ИКТ ресурси в детската градина/училището“.

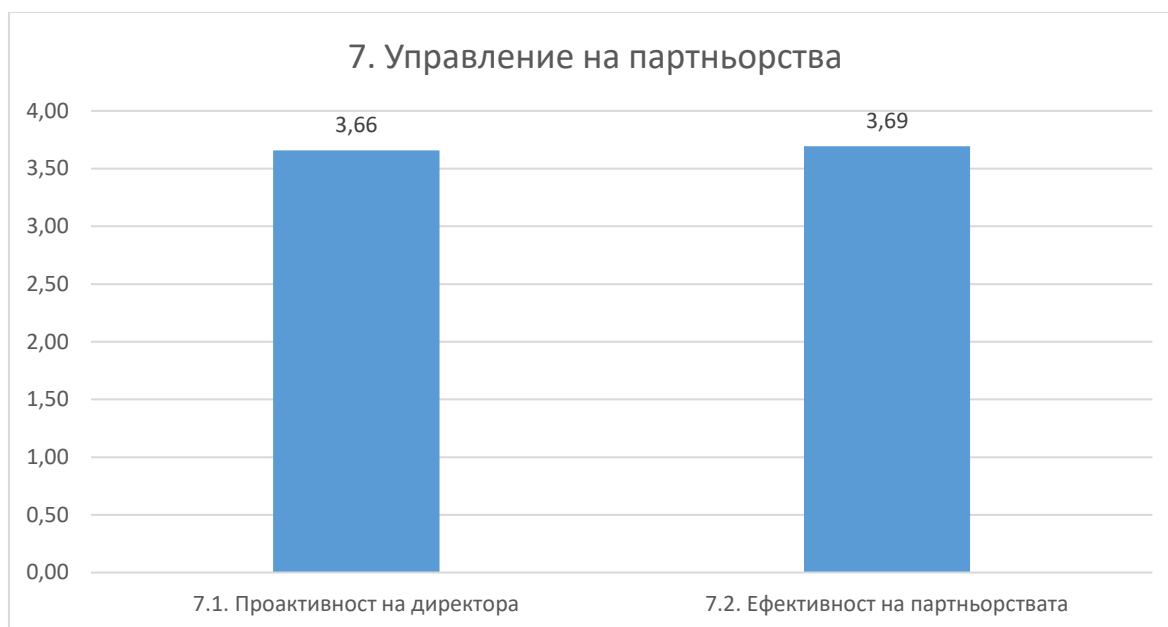
Диаграма 20 – Оценка на индикаторите към критерия „Управление и развитие на информационните и технологичните ресурси“, област „Управление на институцията“

В област „Управление на институцията“, видно от Диаграма 21, с най- висока оценка е критерият „Управление и развитие на информационните канали“ (3,88). Малката разлика в резултатите на поиндикаторите – 0,07 пункта показва добро планиране и реализиране на дейности, както и ефективност по отношение на начините на комуникация и информиране между участниците в образователния процес и заинтересованите страни.

Диаграма 21 – Оценка на индикаторите към критерия „Управление и развитие на информационните канали“, област „Управление на институцията“

По критерия „Управление на партньорства“ се оценяват два индикатора, които са с близки резултати. Проактивността на директора и ефективността на партньорствата са с много добри оценки, което е видно от Диаграма 22.

Диаграма 22 – Оценка на индикаторите към критерия „Управление на партньорства“, област „Управление на институцията“.

Резултатите и заключенията от инспекцията се представят по начин, който изтъква факторите за успех и важни области за развитие, както и предизвикателствата в предучилищното и училищното образование.

6. Добри практики с принос към повишаване качеството на образованието

При провеждането на пилотното инспектиране бяха наблюдавани добри практики, свързани с повишаване качеството на образователния процес. Преобладаващо те са насочени към използване на възможностите на електронни ресурси и технологии, като:

- дигитални технологии и образователен софтуер (Mozabook, HiTeach, TeachBoard, STEM лаборатория, 3D принтер, „Envision“, „Minecraft“, „Kahoot“, Moodle, Уча.се, Джъмпидо, Class Dojo, Khan Academy, Google Classroom, Офис 365 за интерактивно, технологично, развиващо, забавно учене и др.);
- разработени са електронни уроци и виртуални продукти (сборници на английски език – „Virtual Recipe Book“ и „The Teachers' Guidebook“);
- включване на учениците и заинтересованите страни в процеса по въвеждане, поддържане и използване на ИКТ чрез работа с разнообразни електронни платформи чрез методите „Обърнатият клас“ и „Отвътре-навън“;
- употреба на 3D макети при преподаването на природоматематически дисциплини;

- въведен е нов учебен предмет – „Web – програмиране“;
- интерактивни дъски, мултимедии, електронен дневник.

В голяма част от училищата се наблюдават добри практики, свързани с ученическите структури и ученическото самоуправление, с развитие на граждански и социални компетентности, с благотворителни и доброволчески кампании и др. като:

- училищен омбудсман;
- взаимопомощ между ученици от различни образователни степени чрез инициатива „По-голям брат, по-голяма сестра“;
- използване на метода „връстници обучават връстници“ за подпомагане на дейностите по превенция на тормоза и насилието и за създаване на трайни навици за здравословен начин на живот;
- осъществява се превенция на агресивни прояви и хиперактивност сред децата чрез ежедневни занимания по аеробика, йога и зумба, осигурена е зала за релационна психомоторика с кът за сензорна стимулация“;
- за осигуряване на плавен преход между детската градина и училището се организира лятна академия за децата от четвърта група, като и се организират срещи с родителите на бъдещите първокласници и занимания с децата в рамките на 2 учебни дни.
- чрез обогатяване на образователното съдържание с теми по програма „Ние“ на „Джуниър Ачийвмънт България“ децата в подготвителна група овладяват предприемачески, технологични и икономически знания и умения.

В пилотното инспектиране попадат 8 иновативни училища, включени в Списъка на иновативните училища: Национална професионална гимназия по прецизна техника и оптика „М. В. Ломоносов“ – гр. София, Профилирана гимназия за романски езици „Георги Стойков Раковски“ – гр. Бургас, 104 ОУ „Захари Стоянов“ – гр. София, 134. Средно училище „Димчо Дебелянов“ – гр. София, 32. Средно училище с изучаване на чужди езици – гр. София, 125 Средно училище „Боян Пенев“ – гр. София, Американски колеж, ОУ „Св. Иван Рилски“, гр. Перник. В тези училища инспекторите наблюдаваха интегрирани, интердисциплинарни уроци и иновативни практики в обучението, като:

- учене на чужд език чрез театър и кино – театрални групи по испански и френски език;
- прилагане на методите EMILE – използване на чужд език в преподаването на история, география, химия, физика;

- STEM – обучение;
- изучаване на интегративен предмет история на изкуството и културология, вместо учебните предмети музика и изобразително изкуство;
- нови учебни предмети: култура, креативност, комуникация приложни науки;
- въвеждане на проблемни ситуации, проектно базирано обучение, интердисциплинарен подход и учене чрез сътрудничество в интегрирани уроци;
- иновативна методика за оценка на качеството по определени предмети в определени класове.

8. Силни страни в дейността на детските градини и училищата

Извеждането на силните страни в дейността на детските градини и училищата дава увереност на институцията за продължаване на политики за устойчиво развитие. Насоките за подобрене следва да се разглеждат като предизвикателства, които да формират проактивна позиция на всички участници в образователния процес.

Изведените силни страни са подредени в низходящ ред по степен на честотност в докладите от проведените инспекции.

8.1. В резултат на пилотното инспектиране се очертават следните силни страни в дейността на детските градини:

- Поддържа се позитивна дисциплина в занималнята – в почти 59 % от инспектираните детски градини.
- Наблюдава се висока ефективност на екипната работа на педагогическите специалисти по образователни направления и обмяна на добри практики – в 35 % от инспектираните детски градини.
- Прилага се индивидуализиран подход в обучението и възпитанието на децата и се осигурява допълнителна подкрепа – 24 % от всички инспектирани детски градини.
- Наблюдаваните педагогически ситуации са добре структурирани, учителите демонстрират професионално поведение, нивото на усвояване на компетентности от децата се проследява, осигурена е безопасна и достъпна физическа среда – в 18 % от инспектираните институции.

- Наблюдава се ефективно лидерство, целенасочено се планират и реализират дейности по въвеждане, поддържане и устойчиво използване на ИКТ ресурси в цялостната дейност на детската градина – в 18 % от инспектираните институции.

6.1. В резултат на пилотното инспектиране се очертават следните силни страни в дейността на училищата:

- Наблюдава се висока ефективност на екипната работа на педагогическите специалисти по образователни направления и обмяна на добри практики – в 31 % от инспектираните училища.
- В класната стая се поддържа се позитивна дисциплина – в 18 % от наблюдаваните учебни часове.
- Прилага се индивидуализиран подход – в 15 % от наблюдаваните училища.
- Наблюдава се ефективно лидерство при управлението на институцията от страна на директора – в 15 % от училищата.
- Учителят демонстрира професионално поведение – в 14 % от наблюдаваните учебни часове.

В почти еднаква степен както в детските градини, така и в училищата се наблюдава висока ефективност на екипната работа на педагогическите специалисти по образователни направления и обмяна на добри практики – над 30 % в инспектираните институции. Близки са резултатите и при прилагането на индивидуализиран подход в обучението и възпитанието на децата/учениците. Не е голяма разликата в прилагането на индивидуализиран подход в детските градини – 24 % и училищата – 15 %.

Съществена разлика се наблюдава при поддържането на позитивната дисциплина – в 59 % от докладите за инспекция на детска градина този индикатор е изведен като силна страна, докато в докладите за училищата е посочена само в 18 % от тях. Въпреки че този индикатор получава висока оценка и в училищата, инспекторите са извели други преобладаващо силни страни в конкретните институции, с което се обяснява разликата между детските градини и училищата.

7. Насоки за подобрене в дейността на детските градини и училищата

Изведените насоки за подобрене са подредени в низходящ ред по степен на честотност в докладите от проведените инспекции.

7.1. В резултат на пилотното инспектиране инспекторите формулираха следните аспекти от дейността на детските градини, които се нуждаят от подобрене.

- Необходими са целенасочени усилия за развиване на уменията на децата за работа в екип, планиране и реализиране на дейности по въвеждане, поддържане и устойчиво използване на ИКТ ресурси в цялостната дейност на детската градина – в 41 % от инспектираните детски градини.
- Да се работи за развитие на уменията за самооценка у децата – в 35 % от наблюдаваните педагогически ситуации.
- Квалификацията на педагогическите специалисти да бъде насочена към професионалното им развитие и напредъка на децата – в 18 %.
- Педагогическите специалисти следва да подобрят своето професионално поведение – в 18 % от наблюдаваните педагогически ситуации.
- Педагогическите специалисти следва да подобрят своите умения за оценка на потребностите за превенция на обучителните затруднения – в 18 % от инспектираните детски градини.
- Да се осигури безопасна и достъпна физическа среда, както и допълнителни средства (от Национални програми и проектна дейност) за детската градина – в 18 % от инспектираните институции.

7.2. В резултат на пилотното инспектиране инспекторите формулираха следните аспекти от дейността на училището, които се нуждаят от подобрене.

- Да се работи целенасочено за развитие на уменията за самооценка у учениците – в 56 % от наблюдаваните училища.
- Необходими са целенасочени усилия за развиване на уменията за работа в екип – в 52 % от инспектираните училища.
- Да се използват в по-голяма степен разнообразни методи, подходи, техники и технологии на преподаване - в 28% от училищата.
- Необходимо е да се прилагат разнообразни форми на оценяване на учениците – 18 % от училищата.
- Целенасочено да се планират и реализират дейности по въвеждане, поддържане и устойчиво използване на ИКТ ресурси в цялостната дейност на училището – в 15 % от училищата.

Посочените насоки за подобрене следва да се разглеждат като предизвикателства, които да формират проактивна позиция на екипите на детската градина/училището за повишаване на качеството на образованието.

Необходимо е да се работи за създаване и развиване на умения за самооценка у децата/учениците, като това се отнася в по-голяма степен за училищата. В повече от половината инспектирани училища не се наблюдават дейности за развиване на умения на учениците да работят в екип. Отчита се необходимостта от целенасочено планиране и реализиране на дейности по въвеждане, поддържане и устойчиво използване на ИКТ ресурси в цялостната дейност в детските градини и в училищата.

Обобщената информация за оценките и насоките по области на инспектиране показва много добро представяне на повечето от участвалите в пилотното инспектиране детски градини и училища – установена е висока степен на изпълнение на държавните образователни стандарти. Обобщената информация допринася за информираността на заинтересованите страни относно процеса на инспектиране и качеството на образованието в системата на предучилищното и училищното образование.